Csuhai István

Ezzel a méltósággal

KÖNYVKRITIKA - KÖVETÉSI TÁVOLSÁG - LXIV. évfolyam, 7. szám, 2020. február 14.

Colson Whitehead: A Nickel-fiúk. Fordította Pék Zoltán. 21. Század Kiadó, Budapest, 2019, 270 oldal, 3990 Ft

_A Nickel-fiúk_nak kétségtelenül súlypontja ez az iskolaregényekre, a _Törless iskolaévei_re és az _Iskola a határon_ra emlékeztető, vaskos és kegyetlen réteg, amelynek külső körvonalai – a fentiekben épp eleget bizonygattam – meglehetősen referenciálisak. Ugyanígy súlypontja a regénynek közvetlen korszaka is, a hatvanas évek első harmada, amelyben játszódik, hiszen egybeesik az amerikai Dél afro-amerikai lakosságának emancipációs küzdelmeivel. De szépírói életre ez az anyag a fentieken túlmutató irodalmi eszközeivel kel, például azzal, hogy a közvetlen műfaj szabályainak megfelelően belefoglalja főhősének vagy hőseinek a jellegzetes fejlődésregényét, sorban bemutatja azokat a mozzanatokat, ahogy ezek a gyerekek megpróbálják kiismerni és lehetőségeik szerint legyőzni az őket sújtó irracionális szabályokat, felülkerekedni rajtuk és túlélni a megpróbáltatásokat. A hallatlanul ökonomikus elbeszélésmóddal (melyben egyensúlyban vannak a hátra- és előreutaló narratív megoldások) a nem egészen háromszáz oldalas szövegben ott rejtőzik egy hatvan évet átfogó, mintaszerű amerikai nagyregény, centrumában egy hangsúlyos és modern elbeszélői trükkel, amelynek felfedezését ezen a helyen inkább az olvasóra hagyom.